Kierto

– kiertotalous käsillä

taito
KÄSITYÖ- JA
MUOTOILUKOULU

Sisällys

Kierto – kiertotalous käsillä hankkeen esittely 3

Koulutukset 4

Kiertotalous käsityökoulujen arjessa 5

Pilotit

1. Let's party – Kierto-juhlavaate 8

2. Kierto-hanke Jyväskylän käsityö- ja muotoilukoulussa 10

Asiantuntija-artikkelit

Raija Manninen: Pidä vaatteistasi ja pidä niitä 12

Kierto-ohje: taiteltu seinätyyny 14

Krista Lippojen: Vaatteen toinen elämä 15

Kierto-ohje: Kännykkäpussukka 18

Linkkejä:

- www.helsinkidesignweek.com/fi/ilmio/pure-waste-a-climate-pioneer
- www.vihreatvaatteet.com

Kierto

– kiertotalous käsillä

Tässä julkaisussa kerrotaan **KIERTO – kiertotalous käsillä** -hankkeesta ja sen tuloksia. Hankkeessa pureuduttiin kiertotalouteen käsityön taiteen perusopetuksen uusien keskeisten sisältöjen kautta, joita ovat Pukeutuminen, Tekstiili- ja esineympäristöt, Palveluympäristöt sekä Rakennetut ja luonnonympäristöt. Hankkeessa etsittiin kiertotalouden soveltamismahdollisuuksia aineettomaan ja aineelliseen käsityökulttuuriin. Materiaaleihin ja tuotteisiin liittyvä elinkaariajattelu tuotiin osaksi käsityökoulujen arvomaailmaa. Hankkeen aikana tarkasteltiin uusien ja kierrätysmateriaalien käyttämisen ekologisuutta, tuottamisprosesseja ja tuotteiden sekä teosten koko elinkaarta, huomioiden käsityökoulujen omat lähtökohdat sekä ympäröivän yhteiskunnan tuomat haasteet. Kehittämisessä huomioitiin perinteiset ja uudet toiminta-, työskentelytavat ja -tilat sekä erilaiset toiminta- ja oppimisympäristöt ja niiden tarjoamat mahdollisuudet kiertotalouden näkökulmasta. Hankkeen toteuttivat **Käsityö- ja muotoilukoulu Näppi** Seinäjoella (Taito Etelä-Pohjanmaa ry) ja **Jyväskylän käsityö- ja muotoilukoulu** (Taito Keski-Suomi ry). Hanke toteutettiin 1.8.2018–31.12.2019. Opetushallitus rahoitti hanketta.

Kiertotalous tarjoaa koko ajan uusia soveltamismahdollisuuksia käsityöhön ja muotoiluun aineettomasti ja aineellisesti. Hankkeessa tehtiin alkukartoitus käsityökoulujen opettajille sekä järjestettiin kolme koulutuspäivää kiertotaloudesta. Koulutusten pohjalta kukin käsityökoulu toteutti kiertotalouteen liittyviä oppimiskokonaisuuksia oppilaisryhmien kanssa. Mentorointi ja asiantuntijuus olivat osana hanketta. Oppilasryhmien työskentelyssä ja tuotteissa painottuivat kiertotalous, ongelmanratkaisu, ihmettely, estetiikka ja funktionaalisuus. Oppiminen tapahtui kiertotalouden, teknologian ja käsityön rajapinnassa. Ryhmistä saadut käytännön kokemukset kerättiin yhteen kyselyllä ja toimintamalleista koottiin sähköinen julkaisu.

Kierrättäminen, jätteiden käsittely ja kuluttaminen olivat hankkeen aikana lähes päivittäin median esilletuomana yleisessä keskustelussa. Suhtautuminen huolettomaan kuluttamiseen ja kepeään poisheittämiseen on toivottavasti muuttumassa. Tuotteiden käyttöiän pidentämisessä tarvitaan materiaaliymmärrystä ja käsityötaitoja. Kestäviä tuotteita voidaan huoltamalla ja korjaamalla käyttää pitkään ja käytettyjen tuotteiden materiaaleja sekä osia uusiin tuotteisiin. Kulutuslaivan kääntyminen on hidasta, mutta välttämätöntä. Hanke herätti ajattelemaan kiertotaloutta käsityökoulujen toiminnassa ja arjessa kokonaisvaltaisesti. Kiertotalousnäkökulma on tärkeää olla mukana sekä keskusteluissa että konkreettisessa tekemisessä. Oppilaiden ja opettajien mielestä Kierto-hanke laajensi ja syvensi omaa käsitystä kiertotaloudesta ja sen toivottiin olevan jatkossakin osa käsityökoulujen opetusta ja toimintaa. Jäämme seuraamaan mielenkiinnolla kiertotalouden uusia innovaatioita ja mahdollisuuksia.

Koulutukset

Kierto
– kiertotalous käsillä

-hankkeessa järjestettiin kolme koulutuspäivää

Innostu kiertotaloudesta -koulutuspäivä

pe 14.12.2018 | klo 9–16

Taitokeskus Jyväskylä

• **Luento ja työpaja:** *Raija Manninen*, museolehtori, Suomen käsityön museo

Tekstiilit kiertoon -koulutuspäivä

pe 22.2.2019 | klo 9–16

Kaarakan talo, Sahalankatu 3, Seinäjoki

• **Kestävä kuluttaminen ja kierrätys:** *Mirva Hautala*, kehitys- ja ympäristöpäällikkö, Lakeuden Etappi Oy

• **Kierrätyssuunnittelun prosessi / luova prosessi, inspiroivat kierrätyskäsityöt:** *Outi Pyy*, trashionista

Innostu kierrättämisestä -pajat

pe 3.5.2019 | klo 9–16

Taitokeskus Jyväskylä

• **Sälekaihdin / punonta / säilytin**

• **Minitaonta / romurauta / ruusu**

• **Hartsitekniikka / kierrätysmateriaalit / korut**

Opettajat: *Titta Marttila* ja *Pertti Tuukkanen*

Kuva: Pertti Tuukkanen

Kiertotalous

käsityökoulujen arjessa

Jätteidenlajittelu

mitä ja paljonko jätettä syntyy,
tilakohtainen logistiikka ja helppous: JÄTEPOLKU

Tilat, koneet ja työvälineet

yhteiskäyttö, huolto, korjaus

Opetussisällöt ja pedagogiikka

tieto, perusteltu tekeminen, tuotteen elinkaari, eettisyys,
ekologisuus, taitojen oppiminen – tee ja pura, hyvinvointi

Materiaalipolitiikka

millaisia, mistä, kuka, yhteistyökumppanit

Talous

kuka maksaa ja mistä maksetaan, jatkojalostus, varastointi

Työskentely

etätyö, yhteinen jakaminen, make and share

Viestintä ja markkinointi

arvot ja niistä kertominen, tapahtumat, paperi/sähköinen

.....

Mistä voidaan luopua vai tarrataanko tavaroihin?

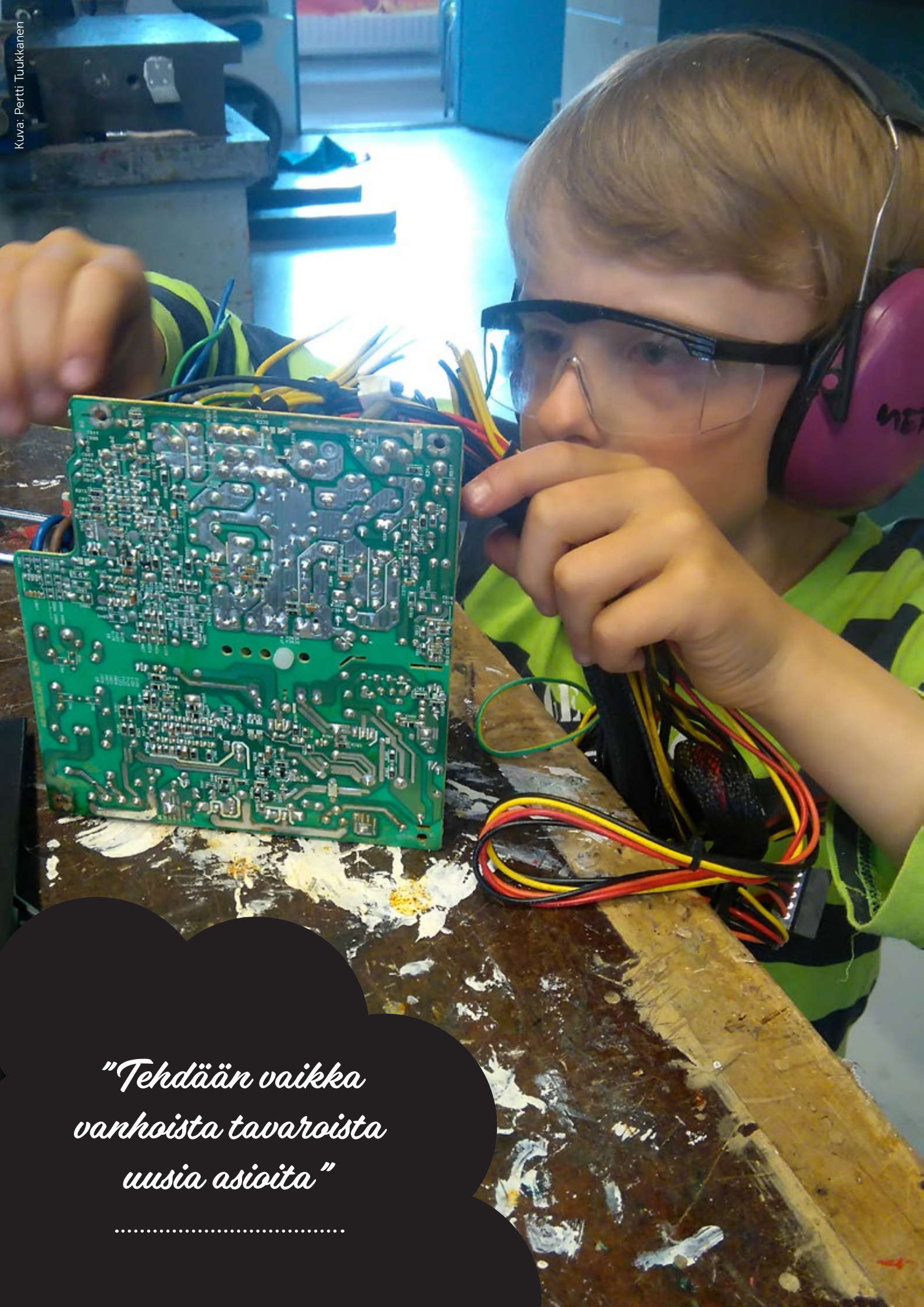

Kuva: Pertti Tuukkanen

"Tehdään vaikka vanhoista tavaroista uusia asioita"

.....

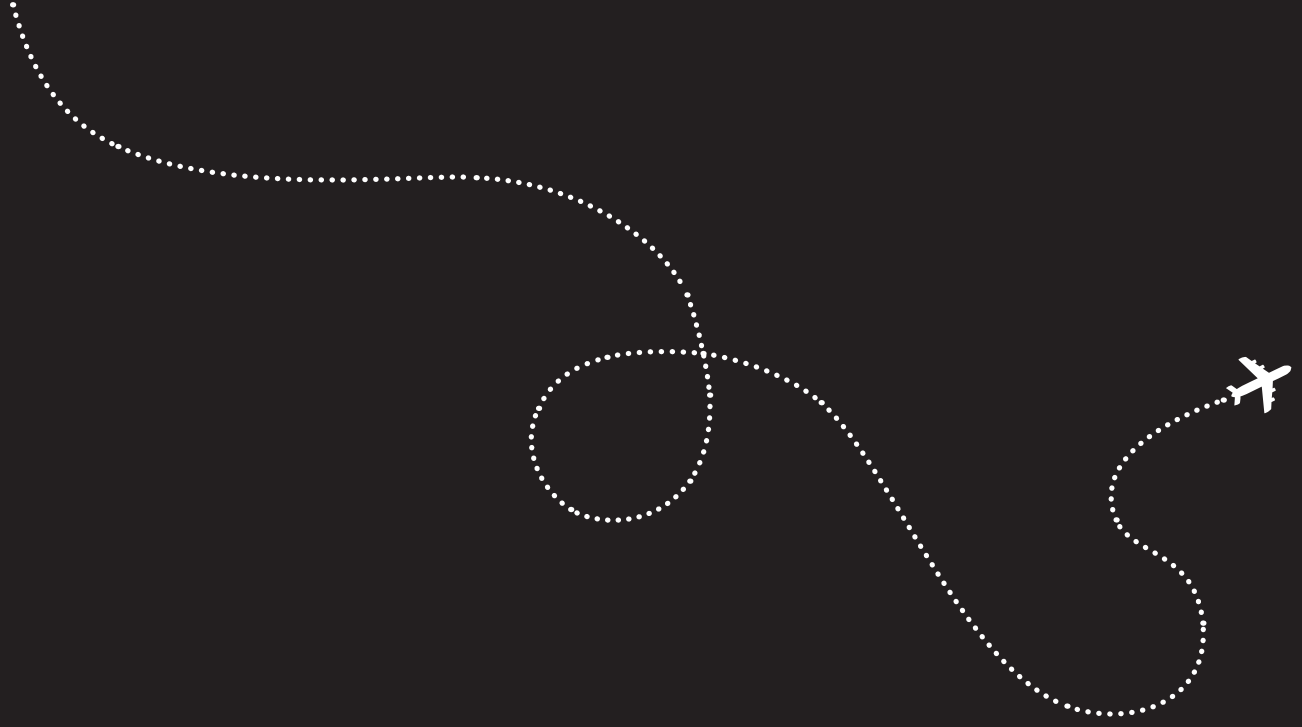

Pilotit

Pilotti 1.

Let's party

– Kierto-juhlavaate

Käsityö- ja muotoilukoulu Näpin Kierto-pilottiopetuskokonaisuus tehtiin Pukeutumisen oppimissisältöön. Tavoitteena oli tuoda esille käytettyjen vaatteiden ja tekstiilien uudelleen käyttäminen sekä oppia näkemään käytetyt vaatteet myös materiaalina. Ryhmän kanssa keskusteltiin kuluttamisesta, jätteistä sekä niiden määrästä ja kierrättämisestä. Kotitehtävänä oli valita jokin vaate, laskea montako niitä omistaa ja miettiä ovatko kaikki tarpeen vai voiko jonkun laittaa jo kiertoon.

VAATE MATERIAALINA: alkulämppä eli ideointi-irrottelu

Ennen varsinaista tehtävää irroteltiin kauluspaidoilla. Jokainen sai valita kauluspaidan ja muokata mieleisekseen. Tavoitteena oli mieltää käytetyt vaatteet materiaalina, jota voi muokata siis värjätä, painaa, kirjoa, leikellä jne. Valmiit vaatteet kuvattiin. Ajatuksena oli myös purkaa vaatteet ja erotella jatkokäyttöön soveltuvat osat, kuten napit, mutta vaatteista tuli niin kivoja, että ne päätyivät käyttöön, mikä oli tietysti iloinen asia.

Let's party -tehtävä aloitettiin pilotti-ryhmien kanssa yhteisen teeman ideoinnilla sekä tutustuttiin *Outi Pyyn* ajatuksiin ja tuotantoon. Kotitehtävänä oli etsiä internetistä itselle mieleisiä kierrätysmateriaaleista toteutettuja vaatteita ja asusteita sekä esitellä parhaat seuraavalla tapaamiskerralla. Oman työn ideointia tehtiin moodboardeihin. Vierailimme myös Seinäjoen *KaksKättä*-kierrätyskeskuksessa, jossa meille kerrottiin tekstiilien ja vaatteiden käsittelystä. Samalla retkellä hankittiin materiaaleja omiin töihin. Käytettäessä kierrätysmateriaaleja, täytyy suunnittelussa huomioida saatavilla olevat materiaalit. Ideointia siis jatkettiin kierrätyskeskusretken jälkeenkin.

Let's party

TEHTÄVÄ:

ASUSTE- TAI ASUKOKONAISUUS

Tehtäväsi on ideoida, suunnitella ja toteuttaa Let's party -asuste- tai asukokonaisuus, johon voi kuulua esim.

- vaate
- huivi, laukku, hanskat, kengät, koru
- hattu, hiuskoriste tai "peruukki"

Materiaaleina ovat pääasiassa käytetyt vaatteet, tekstiilit, asusteet ja niiden osat. Myös muita materiaaleja voi käyttää lisänä. Voit tuoda materiaaleja kotoa eli vanhan vaatteen, laukun, kengät... Käymme yhdessä myös kierrätyskeskuksessa.

KOTITEHTÄVÄ: Etsi netistä kuvia vaatteista, jotka on toteutettu kierrätysmateriaaleista. Käytä hakusanoina myös muita kuin suomenkielen sanoja. Esittele ryhmälle parhaat löytösi.

Keväällä 2020 juhlimme Taito-käsityökoulujen 30-vuotissynttäreitä, pukeudu silloin toteuttamaasi asuun!

Kuvat: Anne Honkala ja Tuuli Heinonen

Pilotti 2.

Kierto

-hanke Jyväskylän käsityö- ja muotoilukoulussa

Jyväskylän käsityö- ja muotoilukoulun Kierto-pilottiopetuskokonaisuudet tehtiin *Esineympäristöt*-oppimissisältöön. Hanke toteutettiin kässärin *Nikkarien* ryhmissä. Vaikka aluksi projektiin nimettiin vain yksi pilottiryhmä laajeni hanke nopeasti muihinkin ryhmiin. Yhtä innokkaana asiaan tarttui sekä 7-v *Matti* kuin 18-v *Noel*, mikä tuntui hienolta opettajan kannalta. Toki kierrätysmateriaalit ovat tätä ennenkin olleet osalle oppilaista tuotteiden lähteinä ja itsestään selvyytenä, joten uuttahan ei kierrätys käsityökoulussa ollut.

Hankkeessa käsityökoulun monipuolisia mahdollisuuksia tarjottiin vapaamuotoisina projekteina kaikille halukkaille eri ikäryhmissä ja materiaalit sekä hankkeeseen hankittu välineistö ja koneistus otettiin laajasti mukaan.

Kuvista näkee kirjon: pienet metallinpalat taipuvat yhtälailla erilaisiksi tuotteiksi siinä kuin vanhat ruostuneet mopojen rungotkin. Harjanvarret muuntuvat shakkinappuloiksi, rakennuksien eristemateriaalit mielikuvitusveneiksi, Valoteoksiksi, jäteastioiden metallisoirot puukon teriksi, seurakunnan metsien perkuujätteet visakoivuisiksi puukonperiksi, tietokoneen piirilevyt ja muut purkuosat roboteiksi, läppäreiden näyttöjen kalvot huvipuistojen peilihuoneiden kaltaisiksi ilonlähteiksi, vanhat takapihojen moporomut taiten ja innolla modaten toimiviksi vähintäänkin persoonallisiksi kulkuneuvoiksi. Listaa voisi jatkaa vielä tästä Seinäjoelle ja takaisin eikä aiheet loppuisi.

Mitä nuorempien oppilaiden kanssa asiasta puhuttiin, huomasi nopeasti, että kiertotalouden ja kierrätyksen rajapinta on vähintäänkin häilyvä käsite. Mutta kunhan kierrätys ensin saadaan luonnolliseksi valinnaksi lapsille käsitöiden materiaaleiksi ollaan jo pitkällä suuntaan, joka meille aikuisille pitäisi olla jo itsestäänselvyys; ilman todellista kiertotaloutta ja sen suomia mahdollisuuksia ei maailma todellakaan pelastu. Käsityökoulut mahdollistavat omalta osaltaan tämän muutoksen, ollaan kaikki ylpeitä siitä vaikutusmahdollisuudesta, joka meille on suotu tämän Kiertotalous-hankkeen muodossa. Lapsien ja nuorien innokkuudesta ja heittäytymisestä täysillä kiertotaloutta ja kierrätystä koskeviin asioihin ei meidän aikuisten tarvitse olla huolissamme.

Kuvat: Pertti Tuukkanen

Pidä vaatteistasi ja pidä niitä

Teksti: Raija Manninen, kierrätysintoilija

Vaatekaappi on täynnä

Vaatteita tuntuu jokaisella olevan niin paljon, ettei niitä ehdi kuluttamaan loppuun eikä vaatekaapista löydy mitään päälle pantavaa. Vaatteiden riippuvuus käyttäjästä tekee niistä vaikeita esineitä. Ne ovat hyvin henkilökohtaisia ja toimivat parhaiten juuri kantajalleen sopivan kokoisina, muotoisina ja värisinä. Usein ajatellaan, että vaatteita pidetään vain päällä, vaikka ne ovat suurimman osan ajasta jossain muualla kuin päällä. Niitä pestään, silitetään, järjestellään, sovitellaan, korjataan, pannaan säilöön seuraavaa käyttöä tai uutta sesonkia varten. Koska kaikkia vaatteita ei voida pitää päällä yhtä aikaa, tarvitsevat ne säilytystiloja: vaatehuoneita, -kaappeja ja tuolin selkämyksiä. Vaatteilla rakennamme identiteettiämme ja vaatekaapin tehtävä on säilyttää ja suojella identiteettimme rakennusosasia: yksilöllisyyttä, sosiaaliluokkaa, sukupuolta, seksuaalisuutta, kansallisuutta, osakulttuuria ja ikää erilaisiin tilanteisiin ja kohtaamisiin.

Vaatteet liittyvät niihin hetkiin, jolloin olemme tekemisissä ulkomaailman kanssa, vaatekaappi taas liittyy niihin hetkiin, jolloin emme ole tekemisissä ulkomaailman kanssa. Vaikka vaatekaappi sisältääkin koko kirjon arjesta juhlaan, on se samalla myös merkki muodista, sen moninaisuudesta ja lyhytikäisyydestä. Koska muoti on vaihtelevaa ja nopeaa, vaatekaapista tulee nopeasti jätteen pysäkki. Nyt sinun vaatekaapistasi on tullut globaaliongelma. Se kertoo ylikulutuksesta, luonnonvarojen tuhlailusta ja peruuttamattomista päästöistä. Sinä et voi enää piiloutua vaatekaappiisi.

Kuiduista pakkopaita

Arjessa on vaikea tajuta, mitä kaikkea kulutamme, kun ostamme uuden paidan. Ennen kuin vaate on kauppakassissamme on kulunut paljon luonnonvaroja, syntynyt päästöjä, hukkaa ja jätettä. Paitaan tarvitaan kuituja, jotka saadaan joko kasveja tai eläimiä kasvattamalla tai teknologian avulla vaikkapa öljystä jalostamalla. Kuiduista kehrätään lankaa ja energiaa kuluu ja syntyy kehruujätettä. Langoista kudotaan kangas, jota valkaistaan, värjätään ja viimeistellään. Kulutetaan energiaa ja vettä, kemikaaleja lasketaan luonnonvesiin. Yhden puuvillapaidan valmistaminen kuluttaa noin 2 700 litraa vettä. Sen määrän ihminen juo kahdessa ja puolessa vuodessa.

Kangas leikataan kaavojen mukaan ja syntyy leikkuujätettä. On arvioitu että 15 % käytetystä kankaasta päätyy leikkuujätteen muodossa hävitettäväksi. Kansanomaiset vaatteet valmistettiin nollajätepériaatteella. Paljon työtä vaatinut kangas lampaasta saraksi haluttiin käyttää tarkkaan hukkaamatta tilkkuakaan. Vaatteet tehtiin suorakaiteen muotoisista paloista ja väljyyttä ja käyttömukavuutta saatiin joustamattomiin kankaisiin kolmionmuotoisilla kiiloilla. Vaatteet olivat kotona tuotettuja ja käytettyjä loppuun asti.

Ompeluun tarvitaan koneiden lisäksi energiaa sekä kuiduista kehrättyä ompelulankaa ja kiinnittimiä. Ennen kaikkea tarvitaan koko joukko alipalkattuja ompelijoita jossain päin Aasiaa. Näille ompelijoille

paitamme ovat pakkopaitoja, he ompelevat niitä pakkotahtiin ympäri vuorokauden, jotta edes jotain saisivat syödäkseen. Ja me emme ole alasti, meillä on vaatteita yllin kyllin, mikään kiire ei ole saada uutta paitaa.

Pidä vaatteistasi huolta

Paidalla on vielä kuukauden laivamatka, ennen kuin se on vaateketjun varastossa Euroopassa ja sieltä sen matka alkaa rekan kyydissä vähittäiskauppaan, josta sinä sen ostat. Vaatteet saastuttavat ympäristöä koko elinkaarensa ajan, materiaalikuitujen valmistuksesta, vaatteiden valmistuksessa, kuljetuksessa valmistajalta käyttäjälle, käytössä, pesussa ja hävittämisessä. Pesuissa kuluu puhdasta vettä ja energiaa, pesuvedet saastuttavat luonnonvesiä. Pesuveden mukana vaatteista irtoavat mikromuovit ovat vaarallisia mereneläville, ja niistä ne kulkeutuvat myös ihmisen elimistöön. Kun puet uuden paidan päällesi, käytä sitä vuosia, pese huolella, tarvittaessa korjaa sitä, jotta siihen uhratut luonnonvarat, energia ja ettei paidan ommellut ihminen ole turhaan menettänyt terveyttään kurjissa työolosuhteissa.

Vaatteet pois!

Jonain päivänä paita ei ole enää käyttökelpoinen alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan. Mietit, että paitaa joku voisi käyttää uudelleen jossain muodossa. Viet paidan hyväntekeväisyysjärjestöjen vaatekeräykseen. Siellä vaatteet lajitellaan käsin kierrätettäväksi, myytäväksi eteenpäin tai lumpuksi. Kansalaisjärjestö Oxfam arvioi vuonna 2015, että hyväntekeväisyyteen lahjoitetuista vaatteista noin 70 prosenttia päätyy Afrikan maihin myytäväksi. Alun perin ideana oli, että afrikkalaiset köyhät saisivat halvalla vähän käytettyjä vaatteita, mutta niistä tuli bisnes, josta hyötyvät ihan muut tahot kuin vientimaat. Eikä köyhillä ole enää varaa ostaa länsimaista lahjoitettuja vaatteita. Vaatteiden kuljettaminen maanosasta toiseen ei ole ekologista, kuljetuksesta aiheutuvat päästöt ja energian kulutus syövät tavoitellut hyödyt ja tuhoavat vientimaan oman vaatetuotannon. Afrikka täyttyy vaatteistamme ja niin tekee myös oma vaatekomerosi. Älä hankki enää uusia vaatteita, vaan pidä nykyisistä vaatteitasi ja käytä niitä. Käyttö lisää niiden arvoa.

Lähteinä:

Manninen, Raija: Roska on luksusta. Etnologinen tutkimus roskan kulttuurisista merkityksistä. Etnologian pro gradutyö. Jyväskylän yliopisto, Historian ja etnologian laitos 2005.

Kajava, Marie: Hyväntekeväisyydestä jälleenmyytäväksi – käytetyn vaatteen kauppa on iso bisnes Afrikassa. Julkaistu: 01.02.2018

https://www.maailmankuvalehti.fi/2018/1/pitkat/hyvantekevaisyydesta-jalleenmyytavaksi-kaytetyn-vaatteen-kauppa-iso-bisnes-afrikassa

Yle uutiset. Ulkomaat. Entinen halpavaateompelija: "En jaksa uskoa tehdastarkastuksiin" Julkaistu 13.5.2015

https://yle.fi/uutiset/3-7957653

http://outilespyy.com/

https://www.ellenmacarthurfoundation.org/our-work/activities/make-fashion-circular/report

Taiteltu seinätyyny

Ohje ja kuvat: Raija Manninen

Leikkaa neulepuserosta hihat irti ja leikkaa puseron etu- ja takaosat erilleen sivusaumojen vierestä ja halkaise etu- ja takakappaleet keskeltä edestä ja takaa. Kapeita hihoja ei tarvitse leikata auki. Hameet voit leikata neljään tai kuuteen suorakaiteen muotoiseen osaan.

Etsi sopiva laatikko muotiksi, jonka pohjalle voit taitella neulepalasista saman levyisiä ja pituisia kerroksia. Taita ensin kappaleiden pitkät leikatut reunat keskelle ja sitten tarpeen mukaan uusia taitoksia. Kun muotissa on muutama kerros neuloksia, harsi kerrokset muutamalla pistolla pituussuunnassa keskeltä yhteen. Tee tällaisia palkkeja muutama ja etsi sitten taas sopiva laatikko tai neliömuotoinen pesuvati, jonka pohjalle sijoitat harsitut palkit. Kun palkit lepäävät laatikossa, sinun on helpompi ommella neulekerrokset yhteen. Käytä pitkää neulaa ja vahvaa lankaa ja ompele niin monta kerrosta kerralla kun neulasi yltää. Ommellessa tyyny kutistuu, kun kerrokset litistyvät. Kun tyyny alkaa pysyä alkaa pysyä kasassa, käännä toinen puoli ja ompele kerrokset sieltäkin yhteen. Lopuksi tarkista vielä tarvitseeko tyynyn reunat tukiompeleita.

Kuvassa olevassa tyynyssä on kaksi pitkää neulehametta, kaksi kokonaista puseroa ja kuusi hihaa. Tyynyn koko on 7 cm x 33 cm x 27cm.

Vaatteen toinen elämä

Teksti ja kuvat: Krista Lipponen, Seinäjoki

Kierrätyskeskuksessa työskentely on tuonut näköalapaikan tekstiilien ja vaatteiden käyttämiseen ja kuluttamiseen. On ollut hienoa huomata, että yläkoulu- ja lukoikäisten nuorten osuus kierrätettyjen vaatteiden ostajissa on kasvamaan päin. Aikaisemmin nuoret kävivät kirppareilla äitiensä kanssa, mutta nykyisin jo yksistään tai kavereiden kanssa. Nuoria kiinnostavat Marimekon vaatteet ja tekstiilit, ja niistä erityisesti Unikko-kuosi. Myös 80-luvun vaatteita etsitään, farkkutakkeja ja -housuja, lepakkohihaisia takkeja, vintagea ja retroa. Nuoret hakevat itselleen edullisia käyttövaatteita tai etsivät jotain tiettyä vaatetta. Kierrätyskeskukseen voi jättää myös "hakuja" eli etsintäpyyntöjä haluamistaan artikkeleista. Joskus etsinnässä oleva vaate löytyy ja joskus ei. Kierrätyskeskuksen myymälään tai kirppareille kannattaa lähteä avoiminmielin. Sieltä saattaa löytää juuri sen vaatteen mitä etsii tai sitten jotakin aivan muuta. Myynnissä olevien vaatteiden valikoima muuttuu koko ajan. Oman hankaluutensa tuo vuodenkierron epätahtisuus, syksyllä keskukseen tulee paljon kesävaatteita ja keväällä talvivaatteita.

Kirjoittaja on ikuinen kirppistelijä, tuunaaja, käsityöläinen ja nykyinen Ilmajoen kierrätyskeskuksen työvalmentaja ja kuntouttavan työtoiminnan kädentaitopajan vetäjä.

Kierrätyskeskukseen tuodaan kaikenlaisia tekstiilejä, asusteita ja vaatteita. Eniten tulee farkkuja ja T-paitoja. Kierrätyskeskuksessa vaatteet ja tekstiilit lajitellaan. Parhaat laitetaan myyntiin, osa vaatteista jatkaa UFF:n lajittelukeskuksiin ja osa lahjoitetaan tarvitseville. Rikkinäiset ja likaiset tekstiilit menevät roskiin eli energiajätteeksi. Valitettavasti ihmiset tuovat kierrätykseen aika paljon myös likaisia ja rikkinäisiä vaatteita ja tekstiilejä, jotka kuuluisivat roskikseen. Syynä tähän saattaa olla tietämättömyys, koska kaatopaikalle ei saa tekstiilejä viedä tai toisaalta kierrätyskeskukseen tuomisen helppous. Jätealalla on monia toimijoita, joiden rooli voi olla asiakkaille hankala hahmottaa samoin kuin koko kiertotalouden kokonaisuus. Tekstiilijätteille on tulossa omat keräysastiat, sillä tekstiilijätteiden erilliskeräys on järjestettävä vuoteen 2025 mennessä EU:n alueella. Tekstiilijätteen jatkohyödyntämiseen tarvitaan uusia toimijoita ja tapoja niin, että mahdollisimman pieni osa jätteestä päätyisi tulevaisuudessa energiakäyttöön.

Ihana retroprintti.

Työssäni kierrätyskeskuksessa tekstiilien ja vaatteiden valtava määrä konkretisoituu päivittäin. Tekstiilijätettä muodostuu Suomessa vuosittain 70–100 miljoonaa kiloa. Suomen kylmissä oloissa ja vuodenaikojen vaihteluissa tarvitsemme monenlaisia vaatteita. Nuoret ja muutkin saavat mielestäni ostaa vaatteita kaupoista, mutta toivon, että suhtautuminen ostamiseen ja vaatteisiin muuttuisi. On tärkeää miettiä vaatteen tai tekstiilin koko elinkaari. Vaatteita pitäisi ostaa harkiten, hyvälaatuisia ja käyttää niitä mahdollisimman pitkään, korjata ja kierrättää. Myös itse kannattaa tehdä vaatteita. Kierrätyskeskuksesta hankittuja vaatteita voi muokata ja uudistaa omannäköiseksi tai käyttää uuden vaatteen materiaalina. Aluksi voi olla hankala nähdä valmis ja ehjä vaate materiaalina. Mitä enemmän käyttää kierrätettyjä vaatteita ja tekstiilejä sitä helpompi on ajatella niitä muokattavina materiaaleina. Käsityötaidot ovat tärkeitä kun tehdään käytetyistä tekstiileistä uutta. Toisaalta kun materiaali on puolivalmista tai ainakin edullista, voi rohkeasti kokeilla ja oppia tekemällä.

Teen itse paljon vaatteita ja muita tekstiilejä kierrätysmateriaaleista. Joskus kiertelen keskuksessa etsien materiaalia ajatuksissani olevaan ideaan, joskus taas meille tulevat vaatteet tai kauniskuosiset tekstiilit synnyttävät mielikuvia ja ideoita uusista käyttömahdollisuuksista. Omia suosikkejani ovat puuvillaiset vaatteet ja tekstiilit. Farkuistakin etsin ne, joissa ei ole elastaania mukana. Farkku on yksi monipuolisimmista materiaaleista kierrätyksessä. Sitä on saatavilla paljon, se on kestävää ja sommittelu on helppo toteuttaa sävysävyyn olevilla väreillä. 1970 ja -80-lukujen painetut printit ovat ihania ja yleensä hyvä laatuisia. Kierrättämisessä minua viehättävät käytettyihin tekstiileihin ja vaatteeisiin liittyvät tarinat. On hauska mielikuvitella, että kenen ikkunassa käytetyt verhot ovat olleet ja millaista elämää nähneet.

Farkkulakin täytyy olla riittävän syvä.

Vahaliinasuojat korvaavat muovikelmun.

Kravatit kiertoon.

Kierrättäen

Ohje ja kuvat: Krista Lipponen

Kierrätyskeskuksen työntekijänä näen päivittäin valtavat määrät materiaaleja ja samalla myös mahdollisuuksia uusiin projekteihin ja tuunauksiin. Ideoita löydät netistä ja erityisesti Pinterestistä.

KÄNNYKKÄPUSSUKKA:

Tarvikkeet: kravatti, avainlenkki, neppari ja tukikangas

Tee näin:

1. Ratko kravatti auki ja poista mahdollinen tukivanu sisältä pois.
2. Leikkaa leveämmästä päästä kravatti n.35cm kohdalta ja prässää se sileäksi.
3. Silitä tukikangas kiinni (kuvassa harmaa).
4. Ompele päärme toiseen päähän
5. Laita kravatin oikeat puolet vastakkain ja ompele sivusauma kiinni.
6. Käännä kravatti oikeinpäin
7. Ompele ripustinlenkki
8. Taita kravatti kaksin kerroin ja aseta ripustuslenkki väliin.
9. Ompele molemmat sivusaumat kiinni, päättele langat ja kiinnitä neppari.

VALMIS!

1

2
3

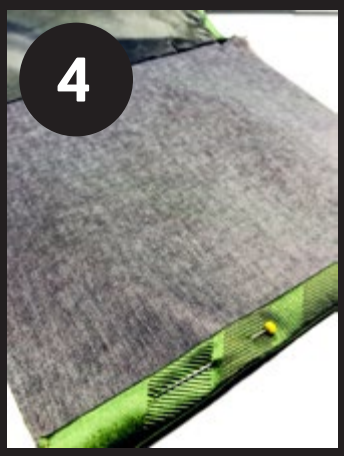
4

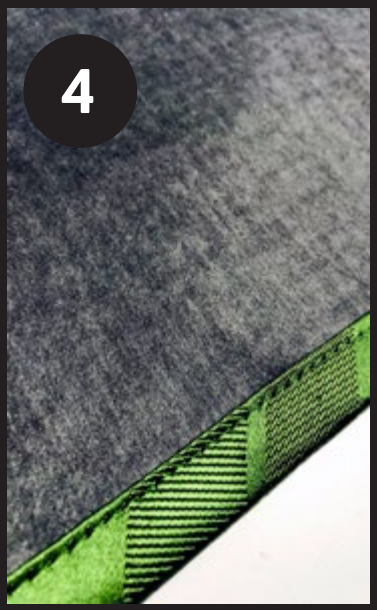
4

5

6

7

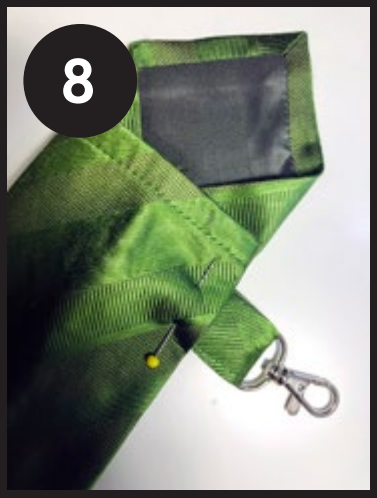
8

9

Kuva: Pertti Tuukkanen

Kierto – kiertotalous käsillä -hanke:

Maire Valkonen
Jyväskylän käsityö- ja muotoilukoulu
www.taitokeskisuomi.fi

Anne Honkala
Käsityö- ja muotoilukoulu Näppi
www.taitoep.net

taito KÄSITYÖ- JA MUOTOILUKOULU JYVÄSKYLÄ

taito KÄSITYÖ- JA MUOTOILUKOULU NÄPPI

Etukannen kuva: Krista Lipponen

OPETUSHALLITUS RAHOITTAA HANKETTA